

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ตามแบบที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาข้อสรุป และนำผลสรุปแนวทางการออกแบบภาพประกอบที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา และนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาและแสดงความคิดเห็น เพื่อสังเคราะห์ประเด็นสรุปแนวทางการออกแบบภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ทางศิลปศึกษาสำหรับเด็กอายุ 7 – 9 ปี มีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การสรุป และอภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหาแนวทางในการออกแบบภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ทางศิลปศึกษาสำหรับเด็กอายุ 7 – 9 ปี โดยที่ผู้วิจัยได้พัฒนารอบของ แนวทางการออกแบบภาพประกอบที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา โดยการ

1.1 จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆดังนี้

- 1.1.1 ด้านการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา
- 1.1.2 ด้านการออกแบบภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก
- 1.1.3 ด้านสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ช่วงชั้นที่ 1

1.2 จากการเข้าอบรมใน โครงการ เฝ้าห่านักวาดภาพประกอบและนักเขียน หนังสือสำหรับเด็กอายุ 3-9 ปี จัดโดยมูลนิธิซิเมนต์ไทย มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก-สมาคมไทสร้างสรรค์ สำนัก

พิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัดมหาชน ระหว่าง เดือนพฤษภาคม 2548-กรกฎาคม 2549

เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยและการดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งหมด 15 คน ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการทางด้านศิลปศึกษา ด้านการสอนศิลปศึกษา และด้านการวาดภาพประกอบ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร และเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ตรงกับปัญหาในการวิจัย จึงกำหนดเกณฑ์คัดเลือกตามคุณสมบัติ ดังนี้

- 2.1 ด้านวิชาการ เป็นผู้มีผลงานทางด้านวิชาการในสาขาศิลปศึกษา จำนวน 5 ท่าน
- 2.2 ด้านการสอน เป็นผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้นและมีประสบการณ์ทางการสอนอย่างน้อย 10 ปี จำนวน 5 ท่าน
- 2.3 ด้านการวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก เป็นผู้มีผลงานทางด้านภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กและมีผลงานอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 5 ท่าน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรื่องมือในการวิจัยนี้มีสองชุดประกอบด้วยเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามและเครื่องมือที่เป็นสัมภาษณ์เพื่อขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลำดับขั้นดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และรวบรวมข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับ การเรียนรู้ทางศิลปะ การออกแบบภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก และ มาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ช่วงชั้นที่1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อดำเนินการสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.1.1 ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งปรากฏอยู่ในภาคผนวก ค โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามนักวิชาการและผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น และนักวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กทั้งหมดจำนวน 15 ท่าน แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการและผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนต้น และ นักวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและแนวทางในการออกแบบภาพประกอบที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา สำหรับเด็กอายุ 7-9ปีอันประกอบไปด้วย ด้านวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อเรื่อง ด้านส่วนประกอบของหนังสือ ด้านส่วนประกอบของภาพประกอบด้านการจัดหน้าและรูปเล่ม และข้อเสนอแนะในแต่ละด้านของแนวทางการออกแบบภาพประกอบ

คำถามเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบภาพประกอบที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา สำหรับเด็ก 7-9 ปี มีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในแต่ละด้านและคำถามปลายเปิด โดยแบ่งคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่ามีทางเลือก 5 ทาง โดยกำหนดคะแนนและความหมายระดับคะแนนดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 มีเกณฑ์ในการคิดค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของแต่ละช่วงความคิดเห็น โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ สำคัญอย่างยิ่ง
- ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วย หรือ สำคัญ
- ระดับ 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- ระดับ 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย หรือ ไม่สำคัญ
- ระดับ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ ไม่สำคัญอย่างยิ่ง

3.1.2 ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งปรากฏอยู่ในภาคผนวก ก.มีรายละเอียดดังนี้

แบบสัมภาษณ์เพื่อขอความคิดเห็นที่มีต่อผลวิเคราะห์แนวทางการออกแบบภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กอายุ 7-9ปี จากแบบสอบถามที่ไปเก็บข้อมูลในครั้งแรก โดยเป็นการขอความคิดเห็นจาก นักวิชาการและผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น และ นักวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก ทั้งหมดจำนวน 3 ท่าน แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของนักวิชาการและผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น และ นักวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและแนวทางในการออกแบบภาพประกอบที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา สำหรับเด็กอายุ 7-9ปีอันประกอบไปด้วย ด้านวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อเรื่อง ด้านส่วนประกอบของหนังสือ ด้านส่วนประกอบของภาพประกอบด้านการจัดหน้าและรูปเล่ม

3.1.2.1 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องแบบสัมภาษณ์ มีลำดับการดำเนินการดังนี้

ก. นำผลวิเคราะห์ จากแบบสอบถามที่เป็นส่วนของ คำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า ที่มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ในสามอันดับสูงสุดเพื่อมาสรุปร่วมกับความคิดเห็นเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่างประชากร

ข. ผลจากข้อสรุปที่ได้ คือข้อคิดเห็นที่มีผู้เห็นด้วยจากแบบสอบถาม ว่าส่งผลต่อการออกแบบภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา สำหรับเด็ก 7-9 ปี มีทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อเรื่อง ด้านส่วนประกอบของหนังสือ ด้านส่วนประกอบของภาพประกอบ ด้านการจัดหน้าและรูปเล่ม

ค. นำผลสรุปที่ได้จากการเก็บข้อมูลครั้งแรก สร้างคำถามปลายเปิดเพื่อใช้เป็นคำถามในแบบสัมภาษณ์ขอความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบภาพประกอบที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา สำหรับเด็กอายุ 7-9 ปี

3.3 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อแก้ไขให้เหมาะสมที่จะใช้กับกลุ่มประชากร โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยมีคุณสมบัติ ดังนี้

ก. เป็นนักวิชาการทางด้านศิลปศึกษาที่มีผลงานวิชาการเป็นที่ยอมรับในวงการศิลปศึกษาจำนวน 1 ท่าน

ข. เป็นนักวิชาการทางการจัดการเรียนการสอนด้านภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก ที่มีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 1 ท่าน

ค. เป็นนักวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปีจำนวน 1 ท่าน

3.4 ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไข และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรโดยการสัมภาษณ์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้เหมาะสม

3.5 การหาค่าความเที่ยงตรง (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้สถิติจากสูตร สัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ดังต่อไปนี้ ค่า Cronbach's Alpha เป็นค่าที่เกิดจากค่าเฉลี่ยของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคำถามทุกคำถาม โดยที่

$$\alpha \left(\frac{n}{(n-1)} \right) \left(1 - \frac{\sum S^2_i}{S_x^2} \right)$$

α = สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อในแบบสอบถาม

$\sum S^2_i$ = ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของตัวแทนกลุ่มตัวอย่างในการทดสอบ หรือกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด

(ประคอง กรรสูตร, 2539)

ค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งหาได้จากการทดลองใช้เครื่องมือในครั้งนี้ คือ 0.902

3.6 นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพิ่มเติมก่อนนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากรจริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ จากผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ โดยเป็นผู้มีผลงานทางด้านวิชาการในสาขาศิลปศึกษา จำนวน 5 ท่าน ด้านการสอน โดยเป็นผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 ท่านและด้านการวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก โดยเป็นผู้มีผลงานทางด้านภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก จำนวน 5 ท่าน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลนำมาแจกแจงความถี่ของคำตอบและวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยร้อยละ แล้วนำเสนอในตารางประกอบความเรียง

หาค่าร้อยละ (Percent) ใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของข้อใด} = \frac{\text{ความถี่ของข้อนั้น} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}$$

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ แนวทางการออกแบบภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาสำหรับเด็ก 7-9 ปี นำมาแจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละข้อโดยให้คำตอบตามอัตราค่าประมาณค่า ซึ่งมีสเกล 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ มาตรวจให้คะแนนในแต่ละข้อ แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนข้อเสนอแนะทั่วไปในแต่ละด้าน และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ โดยวิเคราะห์และนำเสนอในตารางประกอบความเรียง แล้วนำเสนอข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ทั้งหมด

หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ของแบบสอบถาม แนวทางการออกแบบภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาสำหรับเด็ก 7-9 ปี

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

\bar{X} = ค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบของกลุ่มประชากร
 $\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนแบบสอบถามทั้งหมด
 n = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

(ประกอบ กรรสูตร,2539)

หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left[\frac{\sum fx}{N}\right]^2}$$

S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทุกคนในกลุ่ม
 $\sum fx^2$ = ผลรวมของคะแนนกำลังสอง
 N = จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

(ประกอบ กรรสูตร,2539)

2.50 – 3.49 หมายถึง ไม่แน่ใจ

1.50 – 2.49 หมายถึง ไม่เห็นด้วย หรือ ไม่สำคัญ

1.00 – 1.49 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือ ไม่สำคัญอย่างยิ่ง

นำข้อมูลดิบมาทำการวิเคราะห์โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Window / Statistical Package for social science) ในการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ร้อยละ (Percent) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามลักษณะของเครื่องมือข้างต้น ดังนี้

ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบความเรียง ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

นำผลวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ไปให้ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็น ต่อ แนวทางการออกแบบภาพประกอบที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาสำหรับเด็ก 7-9 ปี ได้แก่

- นักวิชาการทางด้านศิลปศึกษา 1 ท่าน เป็นผู้มีผลงานด้านวิชาการทางด้านศิลปศึกษา
- ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา 1 ท่าน เป็นผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาศิลปศึกษาเป็นเวลา 10 ปี ขึ้นไป
- นักวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก 1 ท่าน เป็นผู้มีผลงานด้านการวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กเป็นเวลา 10 ปี ขึ้นไป

ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา และเสนอผลวิจัยในรูปความเรียง ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากผลตรวจพิจารณาและแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีต่อแนวทางการออกแบบภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปศึกษาสำหรับเด็ก 7-9 ปี

ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาจากผลวิจัยที่ได้จากการเก็บข้อมูลทั้งสองครั้งในรูปของความเรียง และการบรรยาย

6. สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปผล โดยนำเสนอความเรียงและการบรรยาย การอภิปรายผลการวิจัย พร้อมข้อเสนอแนะ